

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

LA XINA DE MARCO POLO LA GRAN MURALLA I L'EMENAT DE PEUS

Els dubtes sobre el viatge de Marco Polo han sigut constants des de principis del segle XX. El **seu llibre inclou una quantitat impressionant d'informació, però no esmenta certs trets que avui dia es fan més que evidents.**

Hem de donar un marge per als errors del copista i **dels traductors, però la crítica s'ha centrat** en certs punts que plantegen una pregunta: va anar Marco Polo a la Xina? Així, quines són les coses que Marco Polo no va veure i quina importància tenen?

Marco Polo ha estat criticat per no haver vist la Gran Muralla, ja que havia entrat a la Xina a través del corredor de Gansu i avui dia la Gran Muralla el recorre sencer. Malgrat això, la Gran Muralla actual no és gens ni mica la mateixa que al segle XIII. La construcció de llargues muralles defensives a la Xina va començar uns segles abans de Crist, i en aquell moment van ser construïdes tant entre estats individuals com al llarg de la frontera del nord.

Quan el primer emperador va unificar la Xina, va destruir totes les muralles internes i va unir totes les externes que ja existien. La dinastia següent, la dels Han, que va afrontar un gran perill al nord per part de la confederació Xiongnu, va construir noves línies de torres i muralles defensives. En conjunt, aquestes construccions, tant dels Qin com dels Han, no van ser tan impressionants com la literatura moderna sembla indicar. Les muralles no eren fetes de pedra sinó de terra piconada, una manera enginyosa de construir sobre el terra de loess, però una **que no podia durar milers d'anys. Les anomenades Grans Muralles Qin i Han van ser destruïdes** fa molt temps pels esforços combinats de les pluges i dels xinesos que hi vivien a prop, que n'empraven els materials per al seu propi benefici.

Les històries oficials xineses donen informació detallada dels grans projectes de construcció de les dinasties successives, i les referències abunden quant a la construcció de palaus i a grans **gestes d'enginyeria hidràulica com ara el Gran Canal.**

Però les muralles del nord rarament són esmentades, i quasi mai són anomenades amb el suggerent nom de Gran Muralla. A més, només unes quantes dinasties xineses van reparar o estendre les muralles.

Una de les dinasties que van construir muralles frontereres va ser la dinastia Jin, que va ocupar el nord de la Xina **un segle abans de l'arribada de Marco Polo.**

Els mongols van enderrocar **la dinastia Jin i, amb un imperi multiètnic que s'estenia de nord a sud,** des de Rússia fins al sud-est asiàtic, certament no tenien cap interès a erigir muralles just al mig. La construcció de muralles frontereres no va començar a gran escala fins al segle XV, quan els mongols ja havien sigut expulsats de la Xina i els Ming necessitaven una estructura defensiva que s'alcés entre ells i els mongols.

Aquesta és la impressionant Gran Muralla feta de pedra que avui podem veure, però Marco Polo va arribar a la Xina a l'època dels mongols i en aquell moment les restes de les muralles de terra piconada que s'esfondraven potser no li cridarien l'atenció.

Tot i així, es tracta d'un tema controvertit, atès que al segle XII la Gran Muralla era tan important com per ser inclosa en un mapa carismàtic, l'**Huayi tu, un "mapa de la Xina i els bàrbars", gravat en pedra l'any 1137 a l'època dels Song del sud.** En aquest mapa, la línia de la Gran Muralla, probablement la que va ser erigida per la dinastia Jin al segle XII, es mostra clarament amb una precisió considerable.

D'una altra banda, Marco Polo també és criticat per no mencionar l'embenat de peus de les dones, una pràctica que, com hem vist en lliçons anteriors, va començar amb la dinastia Song. Però probablement era una pràctica poc freqüent ni s'havia estès als temps de Marco Polo. Potser es restringia a les dones xineses de classe alta, però cap dels successius ocupants del nord de la Xina, els khitans, els jurchens o els mongols, van adoptar aquesta pràctica xinesa.

Marco Polo passava el temps en cercles mongols, i va viure sobretot al nord de la Xina, on els khitans, els jurchens i els mongols eren una part significativa de la població. A més, recordeu que el que Marco Polo va observar eren els grups afavorits pels mongols, és a dir, els mercaders, els artesans, els metges i els astròlegs.

I en tots aquests grups abundaven els estrangers. A més, Marco va estar-se sobretot als centres urbans, on les dones no acostumaven a sortir de les seves llars, i habitualment anaven totalment cobertes.

Com al cas de la Gran Muralla, és als temps dels Ming quan l'embenat de peus s'estendrà, probablement com a mitjà per promoure els costums xinesos, que contrastaven clarament amb els de les dones mongoles, acostumades a molta més llibertat de moviment.

Marco menciona explícitament la delicada manera de caminar de les dames xineses i els seus passos curts, però sense donar cap explicació. Tot i així, com al cas de la Gran Muralla, és un tema controvertit, atès que Odoric de Pordenone, el frare franciscà que va anar a la Xina algunes dècades després que Marco Polo, esmenta l'embenat de peus.